Gintautas Zabiela

Indijos piliakalnis

2008 m. gruodžio pradžioje Indijos piliakalnio (Šilalės r., Šilalės sen.) ŠV šlaite, būsimų laiptų į piliakalnį vietoje atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Tyrinėjimais siekta išsiaiškinti, kiek būsimų laiptų įrengimas gali pažeisti piliakalnio kultūrinius sluoksnius. Indijos piliakalnis yra lietuvių pilies Pūtvės (1307–1328) vieta. Pilį apleidus dabar piliakalnio R pakrante tekanti Akmena nuplovė didžiąją piliakalnio dalį, liko tik jo V šlaitas bei dalis pylimo.

Indijos piliakalnis įrengtas atskiroje kalvoje, esančioje Akmenos slėnyje. Dabar piliakalnis yra jos dešiniajame krante ir beveik visas jau nuplautas upės. Anksčiau, matyt, būta kiek kitaip – Akmena plačiame slėnyje kilpavo ir ko gero tai, kad dabar yra atskira kalva, anksčiau buvo kranto aukštumos kyšulys, besitęsęs greičiausiai nuo P pusės. Išliko tik jo V kraštas: 2–3 m pločio, 40 m ilgio Š–P kryptimi aikštelės ar jau šlaito kraštas, kurio Š dalyje yra pylimo liekanos (pakilimas). Buvusių įtvirtinimų žymės yra Š ir ypač ŠV šlaite, kuris išlikęs geriausiai. Čia 6 m žemiau pylimo liekanų iškastas 3 m pločio, 0,3 m gylio griovys, už kurio supiltas 1 m aukščio, 4,5 m pločio antras pylimas. Už antro pylimo yra 2,5 m pločio terasa, 2 m žemiau kurios yra antra 3 m pločio terasa. ŠV šlaite, už antro pylimo yra 11x7 m dydžio terasa. Š papėdėje yra 37 m pločio, 9 m gylio griovys, skiriantis piliakalnį nuo toliau į Š esančios kalvos dalies, kurioje greičiausiai buvo įrengtas papilys. Jis irgi nuplautas Akmenos, liko tik jo kalvos V šonas be įtvirtinimų žymių. Piliakalnio kalvos šlaitai statūs, 17–20 m aukščio.

Iki šiol piliakalnis archeologiškai tyrinėtas nebuvo. Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu būsimų laiptų vietoje, pradedant šlaito apačia ir baigiant pylimo likučių papėde, iškasti 7 šurfai (1 pav.), iš viso ištiriant bendrą 7 m² dydžio plotą. Visa laiptų vieta žvalgyta metalo detektoriumi. Nustatyta, kad piliakalnio šlaite, pradedant nuo jo apačios iki

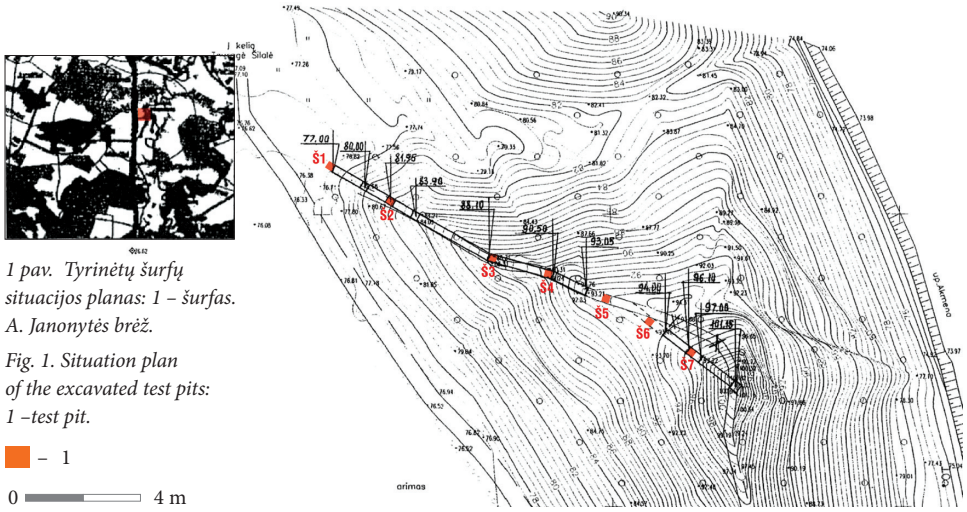

1 pav. Tyrinėtų šurfų situacijos planas: 1 – šurfas. A. Janonytės brėž.

Fig. 1. Situation plan of the excavated test pits: 1 –test pit.

pat antrojo pylimo išorinės papėdės, kultūrinis sluoksnis nesusidaręs. Piliakalnio gynybinių įrenginių vietose (abiejuose pylimuose bei griovyje tarp jų) yra nestori supiltiniai ar suslinkę neintensyvūs sluoksniai be radinių, tačiau su paskirais akmenimis. Šurfo 6, kasto užslinkusio griovio tarp pirmojo ir antrojo pylimų vietoje, Š dalyje, 20–30 cm gylyje, ant įžemio 45x45 cm dydžio plotelyje aptikti 8 akmenys, kurių dydis svyruoja nuo 7x7 cm iki 20x15 cm (vidutinis dydis – apie 10 cm). Ties šurfo ŠR sienele prie akmenų yra 30x15 cm dydžio (šurfe), iki 20 cm gylio nuo akmenų viršaus įgilinimas (2 pav.). Panašu, kad į šurfą pateko dalis stulpavietės, apkrautos akmenimis. Šurfas plečiamas nebuvo, tad akmenys palikti jų nejudinus iš vietos. Būsimų laiptų vietos žvalgymai metalo detektoriumi leido aptikti tik paskirų XX a. II pusės dirbinių, susijusių su piliakalnio lankymu. Nedidelių apimčių tyrimai neleido patikslinti Indijos piliakalnio chronologijos, tačiau kiek patikslino jo liekanų paskirtį.

Indija hill fort site

The Indija hill fort site (Šilalė District) is the site of Lithuania's Pūtvė castle (1307–1328). After the castle was abandoned, the Akmena, which flows on the E side of the hill, washed away the bulk of the hill fort site, leaving only its W slope and part of the earthworks. In 2008 seven test pits (a total area of 7 m^2) were excavated at the site of the future stairs running up the NW slope to the hilltop (Fig. 1). The remains of a cultural layer, which contained no finds, were discovered only at the sites of the hill fort's defensive installations. Stones comprising posthole packing (Fig. 2) were discovered in test pit 6.

2 pav. Stulpavietė šurfe 6 iš viršaus (ŠV pusės). G. Zabielos nuotr.

Fig. 2. The posthole in test pit 6 as viewed from above (from the NW).

Gintautas Zabiela, Romas Jarockis

Opstainių (Vilkyškių) piliakalnis ir papėdės gyvenvietė

Opstainių piliakalnis I (Pagėgių sav., Vilkyškių sen.) žinomas nuo XIX a. vidurio, tačiau pokario metais archeologams suklydus pradėtas vadinti Vilkyškių vardu, ir šis pavadinimas įsigalėjo (žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 400–401). Pirmasis klaidą 2001 m. pastebėjo archeologas L. Tamulynas ir nuo tada piliakalnis pradėjo atgauti savo istorinį vardą (*LPA*, V., 2005, t. II, p. 148–149). Tačiau, matyt, dar turės praeiti šiek tiek laiko, kol senasis piliakalnio vardas vėl įsigalės (ypač dokumentuose).

Piliakalnis įrengtas Apstos upelio kairiajame krante esančiame aukštumos kyšulyje (1 pav.). Aikštelė trapecinė, pailga Š–P kryptimi, 84 m ilgio, 40 m pločio Š krašte ir 18 m pločio P, 7 m žemesniu P kraštu. Jos Š krašte supiltas 40 m ilgio, 4 m aukščio, 39 m pločio